

**ЗАПОРІЗЬКА МІСЬКА РАДА
ДЕПАРТАМЕНТ ОСВІТИ І НАУКИ
ТЕРИТОРІАЛЬНИЙ ВІДДІЛ ОСВІТИ ДНІПРОВСЬКОГО РАЙОНУ
ЗАПОРІЗЬКА ЗАГАЛЬНООСВІТНЯ ШКОЛА І – ІІІ СТУПЕНІВ № 73
Запорізької міської ради Запорізької області**

вул. Дудикіна, 16, м. Запоріжжя, 69065, тел.: (061)224-77-62, E-mail: znz73@ukr.net Код ЄДРПОУ 20517509

Н А К А З

15.10.2019

№ _____

Про заходи щодо протидії булінгу

Відповідно до Закону України від 18.12.2018 № 2657-VIII «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо протидії булінгу (цькуванню)», наказу департаменту освіти і науки Запорізької міської ради від 31.01.2019 №21р «Про заходи щодо протидії боулінгу», наказу територіального відділу освіти від 07.02.2019 №71 «Про заходи щодо протидії булінгу» та з метою підвищення ефективності діяльності щодо запобігання та протидії булінгу в закладах освіти району

НАКАЗУЮ:

1. Суворо дотримуватися Порядку реагування адміністрації на випадки булінгу (цькування), застосування заходів виховного впливу в закладі освіти, затвердженого наказом по ЗЗСО №73 від 13.02.2019 № 35 «Про заходи щодо протидії булінгу» (додаток 1).
2. Суворо дотримуватися Порядку реагування педагогічних працівників на випадки булінгу (цькування), застосування заходів виховного впливу в закладі освіти, затвердженого наказом по ЗЗСО №73 від 13.02.2019 № 35 «Про заходи щодо протидії булінгу» (додаток 2).
3. Затвердити та оприлюднити план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти (додаток 3).
4. Заступнику директора з навчально-виховної роботи Волковій Т. І.:
 - 4.1. Забезпечувати створення у закладі освіти безпечного освітнього середовища, вільного від насильства та булінгу (цькування), у тому числі, шляхом реалізації плану заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу.
 - 4.2. Розглядати заяви про випадки булінгу (цькування) здобувачів освіти, їхніх батьків, законних представників, інших осіб та видавати рішення про проведення розслідування.
 - 4.3. Скликати засідання комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вживати відповідних заходів реагування.
 - 4.4. Забезпечувати виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг здобувачам освіти, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування).
 - 4.5. Повідомляти Дніпровський відділ поліції ВП ГУНП в Запорізькій області та службу у справах дітей по Дніпровському району про випадки булінгу (цькування) в закладі освіти.
 - 4.6. Забезпечувати на веб-сайті закладу освіти (у разі його відсутності - на веб-сайті територіального відділу освіти) відкритий доступ до такої інформації та документів: правила поведінки здобувача освіти в закладі освіти; план заходів, спрямованих на запобігання та протидію булінгу (цькуванню) в закладі освіти; порядок подання та розгляду (з дотриманням конфіденційності) заяв про випадки булінгу (цькування) в

закладі освіти; порядок реагування на доведені випадки булінгу (цькування) в закладі освіти та відповідальність осіб, причетних до булінгу (цькування).

5. Педагогічним працівникам закладу освіти:

5.1. Забезпечувати здобувачам освіти захист під час освітнього процесу від будь-яких форм насильства та експлуатації, у тому числі булінгу (цькування), дискримінації за будь-якою ознакою, від пропаганди та агітації, що завдають шкоди здоров'ю.

5.2. Повідомляти керівництво закладу освіти про факти булінгу (цькування) стосовно здобувачів освіти, педагогічних працівників, інших осіб, які залучаються до освітнього процесу, свідком яких вони були особисто або про які отримали достовірну інформацію від інших осіб.

5.3. Сприяти керівництву закладу освіти у проведенні розслідування щодо випадків булінгу (цькування).

5.4. Виконувати рішення та рекомендації комісії з розгляду випадків булінгу (цькування) в закладі освіти.

6. Контроль за виконанням наказу залишаю за собою.

Директор ЗЗСО №73

Л.П.Ткачова

З наказом ознайомлені:

Волкова Т.І.
Романова М.О.
Стрельцова Л.П.
Петрушко А.М.
Щербак Є.О.
Бортнік А.А.
Терес Г.В.
Марчук В.С.
Береснева Н.А.
Єлісєєва Л. М.
Тимохіна Ю. С.
Воронова Л.І.
Ткачов О.О.
Ткаченко О.П.
Атанасій Л.В.
Циганок О.В.
Корольова О.В.
Жук А. О.

Пригаріна С.В.
Лозинський Е.П.
Вольвач О. В.
Засць М.В.
Волкова І.Ю.
Донська О.А.
Журавльова Ж.Б.
Мамросенко А.О.
В'юник Я. В.
Устименко О.В.
Волошок М.В.
Козирь Л. В.
Прозор А.Ю.
Рожкова І.В.
Сполітак А.В.
Козирєва А.М.
Сиваш Є. А.

Порядок
реагування адміністрації на випадки булінгу (цькування) в закладах освіти району

1. При встановленні факту або підозрі на наявність булінгу (цькування) батьки, законні представники дитини, вчитель, сама дитина або інші учасники освітнього процесу повідомляють про це адміністрацію закладу освіти.
2. Керівник закладу освіти отримавши заяву про випадок булінгу (цькування) невідкладно реагує на представлені факти:
 - 2.1. Приймає рішення про проведення розслідування із визначенням уповноважених осіб.
 - 2.2. Наказом по закладу освіти створює комісію з розгляду випадку булінгу (цькування) для прийняття рішення за результатами проведеного розслідування та вжиття відповідних заходів реагування.
3. Результати службового розслідування викладаються в акті.
4. У разі підтвердження факту булінгу (цькування), адміністрація закладу освіти повідомляє Дніпровський відділ поліції ВП ГУНП в Запорізькій області та службу у справах дітей по Дніпровському.
5. Рішення комісії реєструється в окремому журналі та доводиться до відома постраждалого.
6. Адміністрація закладу забезпечує виконання заходів для надання соціальних та психолого-педагогічних послуг учасникам освітнього процесу, які вчинили булінг, стали його свідками або постраждали від булінгу (цькування).

Директор ЗЗСО №73

Л.П.Ткачова

Порядок
реагування педагогічних працівників на випадки булінгу (цькування), застосування заходів
виховного впливу в закладах освіти району

1. Звернення (повідомлення) про факти жорстокого поводження з дитиною подаються як самою дитиною, так і фізичними особами за місцем їх проживання за наявності фактів такого поводження або при реальній загрозі їх учинення.

2.2. Звернення (повідомлення) про факти жорстокого поводження приймаються посадовими особами органів внутрішніх справ, органів та закладів освіти, охорони здоров'я, управлінь у справах сім'ї та молоді, центрів соціальних служб для молоді та передаються для реєстрації до відповідного територіального підрозділу служби у справах неповнолітніх протягом однієї доби з моменту отримання звернення (повідомлення).

Технології реагування працівників школи на виявлені або встановлені факти
булінгу:

- При встановленні факту або підозрі на наявність булінгу батьки або вчитель повідомляє про це адміністрацію закладу.
- Адміністрація спільно із соціально-психологічною службою школи невідкладно реагує на представлені факти.
- Безпосередня робота класного керівника, практичного психолога та соціального педагога з булерами та жертвами.
- Бесіда з учнями класу щодо з'ясування проявів булінгу.
- Бесіда окремо з булерами та окремо з жертвами третирування.
- Бесіда окремо з батьками булерів та окремо з батьками жертв булінгу щодо ситуації, що склалася та визначення шляхів її подолання.
- Відпрацювання навичок поведінки жертв та виведення їх зі стану жертви.

Рекомендації класному керівникові у випадку, якщо цькування в класі вже почалося:

Важливо оголосити дітям, як ви до цього ставитеся. Говоріть не про жертву, а про кривдників, фокусуйтеся на їх неприпустимих якостях. Наголосіть, що ви будете дуже засмучені, якщо дізнаєтеся, що у вашому класі є діти, яким приємно когось ображати і мучити. Твердо акцентуйте, що така поведінка неприпустима, і ви в своєму класі цього терпіти не маєте наміру. Зазвичай цього буває достатньо, щоб кривдники припинили (вони часто боязливі). На тлі затишшя можна приймати заходи по підвищенню статусу дитини-жертви і знайти для нього комфортне місце у класному колективі.

Перш за все поговоріть з дитиною, що постраждала та виступає в ролі жертви. Поясніть їй, що ви не зможете захищати її, якщо не будете твердо впевнені, що сама вона не провокує булерів. Скажіть, що вам дуже важливо бути справедливим вчителем і нікого не карати марно; візьміть з дитини слово, що вона не буде переходити до помсти, навіть якщо її дратують. По-друге, підкажіть дитині, як краще поводитися, щоб булери швидше припинили третирування. Кривдники отримують задоволення не від самого процесу виголошення образливих слів, а від ефекту, якого досягають. Коли жертва плаче, сердиться, намагається заперечувати, тікає, вони відчують свою владу над нею. Якщо ж колишня жертва відповідає сама весело і технічно, її перестають цькувати.

Поведінка дорослих (вчителів, психологів, соціальних педагогів та батьків) у спілкуванні з жертвами третирування має відповідати певним вимогам, оскільки від їхнього ставлення до проблеми та уміння контактувати з дитиною залежить вирішення ситуації. Дорослі, коли дитина повідомила, що вона є жертвою боулінгу, мають говорити:

- **Я вірю тобі.** Це допоможе дитині зрозуміти, що ви готові допомогти їй вирішити цю проблему;
- **Мені дуже шкода, що це відбулося з тобою.** Дитина відчуватиме, що ви намагаєтеся зрозуміти її почуття.

- **У цьому немає твоєї провини.** Дитина розуміє, що вона не самотня в подібній ситуації, що деяким її одноліткам також доводиться відчувати або спостерігати різні варіанти залякувань, цькувань та агресії протягом навчання. Головне на цьому етапі – спрямувати зусилля на подолання проблеми.
- **Добре, що ти зумів сказати мені про це.** Це впевнить дитину в тому, що вона правильно вчинила, звернувшись по допомогу та підтримку.
- **Я люблю тебе і намагатимусь зробити так, щоб тобі більше не загрожувала небезпека.** Це допоможе дитині відчувати допомогу, захист та дасть надію на покращення ситуації.

Пропонуємо перелік заходів, які повинен вжити педагог, щоб уникнути ситуації появи аутсайдера в дитячому колективі:

- з самого першого дня роботи з класом слід припиняти глузування над невдачами ровесників. Всі ми можемо помилятися, і кожен з нас має право на помилку;
- також слід уникати висміювання, перехвалювання, наклеювання ярликів та зайвого порівняння дітей, не допускати віддавання переваги деяким учням, не підтримувати

Директор ЗЗСО №73

Л.П.Ткачова

**План
заходів щодо профілактики булінгу
2019 – 2020 навчальний рік**

№ п/п	Назва заходу	Цільова аудиторія	Термін виконання	Відповідальний
<i>Діагностичний етап</i>				
1	Створення бази інструментарію для діагностування рівня напруги, тривожності в учнівських колективах		Січень	Практичний психолог школи Ткаченко О. П.
2	Діагностування рівня напруги, тривожності в учнівських колективах: – спостереження за міжособистісною поведінкою здобувачів освіти; – опитування (анкетування) учасників освітнього процесу; – психологічні діагностики мікроклімату, згуртованості класних колективів та емоційних станів учнів; – соціальне дослідження наявності референтних груп та відторгнених в колективах; – визначення рівня тривоги та депресії учнів.	Усі категорії учасників освітнього процесу	Упродовж року	Класні керівники, класоводи, практичний психолог школи Ткаченко О. П.
<i>Інформаційно-профілактичні заходи</i>				
1	Обговорення питання протидії булінгу на загальношкільній батьківській конференції	Батьки здобувачів освіти	Січень	Директор школи Ткачова Л. П.
2	Засідання методичного об'єднання класних керівників на тему «Протидія булінгу в учнівському колективі»	Класні керівники	Лютий	Заступник директора з НВР Волкова Т. І.
3	Розробка пам'ятки «Маркери булінгу»	Педагогічний колектив	Лютий	Заступник директора з НВР Волкова Т. І.
4	Складання порад «Як допомогти дітям упоратися з булінгом»	1 – 11	Упродовж року	Практичний психолог школи Ткаченко О. П.

5	Контроль стану поведінки випадків булінгу	Нарада при директорі	Квітень	Директор школи Ткачова Л. П.
6	Круглий стіл для педагогічного колективу «Безпечна школа. Маски булінгу»	Педагогічний колектив	Березень	Практичний психолог школи Ткаченко О. П.
7	Вивчення законодавчих документів, практик протидії цькуванню	Педагогічний колектив	Упродовж року	Заступник директора з НВР Волкова Т. І.
Формування навичок дружніх стосунків здобувачів освіти				
1	Проведення ранкових зустрічей з метою формування навичок дружніх стосунків	1-4	Упродовж року	Класоводи
2	Створення морально безпечного освітнього простору, формування позитивного мікроклімату та толерантної міжособистісної взаємодії в ході годин спілкування, тренінгових занять	1-11	Упродовж року	Класні керівники та класоводи
3	Робота відеозалу. Перегляд кінострічок відповідної спрямованості	5 – 11	Упродовж року	Лозинський Е. П.
4	Засідання дискусійного клубу старшокласників «Як довіряти й бути вдячним»	9-11	Січень	Педагог-організатор Кіяшко А. М.
5	Відпрацювання теми особистої гідності в ході вивчення літературних творів, на уроках історії	1-11	Упродовж року	Класоводи, учителі літератури, історії
6	Проведення заходів в рамках Всеукраїнського тижня права «Стоп булінгу»	1-11	10-14 грудня	Класні керівники та класоводи, учителі правознавства, практичний психолог школи
7	Проведення заходів в рамках тематичного тижня «Тиждень дитячих мрій та добрих справ»	1-11	17-21 грудня	Класні керівники та класоводи, учителі-предметники
8	Проведення заходів в рамках тематичного тижня «Сильні духом»	1-11	21-25 січня	Заступник директора з НВР Волкова Т. І.

9	Проект «Зупиніться! Моя історія про булінг і кібербулінг»	5-8	Лютий-квітень	Педагог-організатор
10	Бесіди антибулінгового спрямування	5 – 11	Упродовж року	Педагог-організатор
Психологічний супровід				
1	Діагностика стану психологічного клімату класу	1-11	Упродовж року	Практичний психолог школи Ткаченко О. П.
2	Спостереження під час навчального процесу, позаурочний час	1-11	Упродовж року	Практичний психолог школи Ткаченко О. П.
3	Консультаційна робота з учасниками освітнього процесу	1-11	Упродовж року	Практичний психолог школи Ткаченко О. П.
4	Профілактично-просвітницька, корекційно-розвивальна робота з учасниками освітнього процесу	1-11	Упродовж року	Практичний психолог школи Ткаченко О. П.
Робота з батьками				
1	Тематичні батьківські збори «Протидія цькуванню в учнівському колективі»	1-11	Упродовж року	Класні керівники та класоводи
2	Поради батькам щодо зменшення ризиків булінгу та кібербулінгу для своєї дитини	1-11	Упродовж року	Практичний психолог школи Ткаченко О. П.
3	Тренінг «Як навчити дітей безпеці в Інтернеті»	За запитом	Січень – Лютий	Практичний психолог школи Ткаченко О. П.
4	Інформаційна робота через інтернет-сторінки		Упродовж року	Заступник директора з НВР Волкова Т. І.

Директор ЗЗСО №73

Л.П.Ткачова